

Český vplyv na slovenskú architektúru je výsledkom dlhoročného vývoja

Marián Marcinka v prednáške na Fakulte architektúry ČVUT v Prahe pripomenul, koľko majú Česi a Slováci spoločných vecí, ktoré ich spájajú, aký mala a má pražská fakulta vplyv na slovenskú architektúru aj na jeho tvorbu.

„Považujem to za prejav uznania mojej práce a za veľkú česť, že ma pozvali na Fakultu architektúry v Prahe predniesť 29. mája 2012 prednášku o výbere z mojich architektonických prác so zdôraznením problémov stavieb pre školstvo, vedu a výskum. Po úvodnom slove prodekana fakulty profesora Karla Maiera som vystúpil v bloku prednášok s ďalšími architektmi: profesorom Petrom Hübnerom z Nemecka, výskumným pracovníkom Markom Dudekom z Veľkej Británie a významným holandským architektom profesorom Hermanom Hertzbergerom.

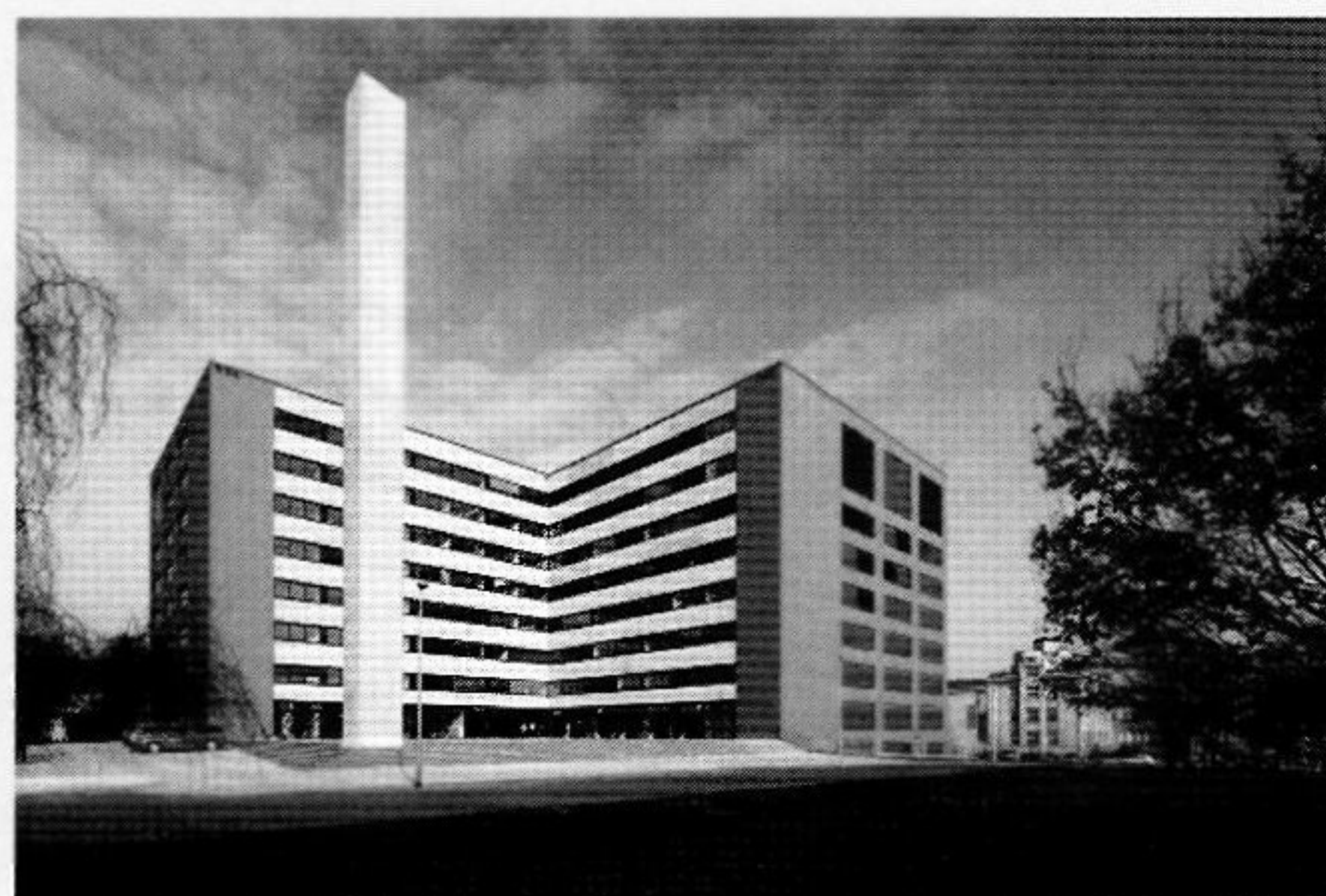
V úvode som pripomenul slová architekta ovenčeného asi všetkými japonskými a svetovými cenami, profesora architektúry v Tokiu Fumihiko Maki. Vyslovil ich v Prahe na Žofíne pred jeden a pol rokom na Havlovom Fórame 2000 s myšlienkou o kultúre architektúry. Tá podľa neho pripomína morské vlny, ako niektoré postupne vznikajú, časom zanikajú, daktoré do seba aj narážajú a niektoré sa zasa spájajú v jednu mohutnú vlnu. Ako si pri svojej práci denno-denne uvedomujeme, že sme súčasťou vln, ktoré vznikli v prvej polovici minulého storočia. A ako sa nám často stáva, keď chceme pochopiť niektoré javy dneška, že sa musíme vrátiť k ich počiatkom v minulosti. Myšlienky nanajvýš aktuálne aj pre mladých kolegov, ktorí sú niekedy náchylní poprieť minulosť.

Po digitálnom premietnutí mojich prác a výklade k nim, som na záver premietol aj portréty svojich pedagógov a zakladateľov vyučovania architektúry a fakulty v Bratislave pred 66. rokmi, krátko po vojne, profesorov Belluša, Kramára, Koulu, Piffľa, Lacka, Hrušku, a najmä profesorov Karfíka a Fuchsa, ktorých mám podpísaných na mojom diplome. A na konci som premietol aj kyticu ruží a vzdal som úctu a vďaka svojim pedagógom na pražskej akademickej pôde, na ktorej vlastne aj všetci študovali. Niektorí účastníci prednášky to nazvali impozantným.

Rád som sa postrelal, porozprával a videl v Prahe a na fakulte celý rad známych. Na milé prekvapenie aj tajomníčku fakulty. Videl som novú budovu Fakulty architektúry ČVUT s Fakultou informačných technológií, ktorú minulý rok odovzdali do prevádzky. Navrhla ju profesorka Alena Šrámková, ktorej aj touto cestou gratulujem a pozdravujem ju. Povedľa tejto budovy stojí nová Národná technická knižnica so skleneným plášťom. Projektovali ju v ateliéri Projekti, architekti Brychta, Halří, Králíček a Leško.

Pred piatimi rokmi, v roku 2007 oslavovalo České vysoké učenie technické v Prahe 300. výročie svojho vzniku. Vtedy cisár Jozef I. vydal súhlas s vyučovaním inžinierskeho umenia a vytvorením Stavovskej inžinierskej školy na čele s prvým inžinierskym profesorom v strednej Európe Christianom Jozefom Willenbergom, ktorý k tomu dostal dekrét 9. 11. 1717. Vyučovať začal vo svojom byte dvanástich študentov v dnešnej Mosteckej ulici v Prahe, neskôr vo vyhovujúcejších priestoroch. Počet študentov rýchlo narastal a v roku 1780 ich bolo už asi 200.

Okolo polovice 18. storočia sa začalo aj vyučovanie architektúry, ponímané ako syntéza umenia, vedy a techniky – princíp uznávaný aj dnes. Školu viedli už nástupcovia Willenberga profesori J. F. Schor staviteľ vodných diel povodia Vltavy a významný zememerač F. A. Herget,

Novú budovu Fakulty architektúry ČVUT a Fakulty informačných technológií v Prahe navrhla Alena Šrámková. Slávnostne ju otvorili v marci 2011.

ktorému Mária Terézia povolila na vyučovanie používať Klementínium. V roku 1787 bola Stavovská inžinierska škola spojená s pražskou univerzitou a onedlho na to, v roku 1803 počas pôsobenia profesora F. J. Gerstnera ju premenili na Pražskú polytechniku, podľa vzoru parížskej École Polytechnique. Mala úlohu vychovávať odborníkov pre priemysel, stavebníctvo a architektúru. To už na nej pôsobili výborní architekti J. Zítek, J. Schulz, J. Fischer, neskôr J. Koula, A. Balšánek, J. Fanta a ďalší. Od roku 1879 niesla škola názov Vysoká škola technická, v roku 1909 mala vyše 3000 poslucháčov.

Dva roky po vzniku samostatného Československa školu 1. 9. 1920 výnosom Ministerstva školstva a národnej osvety ČSR premenovali na České vysoké učení technické so siedmimi vysokými školami. Jednou z nich bola aj Vysoká škola architektúry a pozemného inžinierstva s výbornými profesormi A. Ausobským, O. Blažíčkom, A. Engelom, V. Krchom, J. Kříženeckým, R. Kukačom, A. Mendelom, S. Ondřejom, O. Stefanom a radom ďalších.

Na túto školu, po predchádzajúcom jednoročnom štúdiu v Budapešti, prestúpil po vzniku Československa aj Emil Belluš, neskôr jeden z našich najlepších architektov s bohatou praxou a skúsenosťami, množstvom realizácií a zakladateľ Fakulty architektúry a pozemného staviteľstva v Bratislave. Na tejto škole v Prahe študoval v rokoch 1933 – 1938 aj ďalší náš vynikajúci architekt profesor Eugen Kramár s bohatou praxou a vyše dvesto realizáciami – tiež jeden z prvých profesorov a zakladateľov Fakulty v Bratislave a ďalší. Po vojne aj Štefan Svetko a Jozef Chrobák.

Pražská Fakulta architektúry ako aj všetky vysoké školy v Česku boli od 17. novembra 1939 zatvorené rozhodnutím ríšskeho protektora Konstantina von Neuratha počas rokov nacistickej okupácie až do 4. júna 1945.

Po vojnových rokoch vyučovanie architektov pokračovalo, no s ďalším premenovaním – namiesto Vysokej školy na Fakultu. Aj celé ČVUT zažilo niekoľko zmien a reorganizácií. Pre architektúru znamenalo najväčšiu zmenu v roku 1960, kedy samostatnú Fakultu architektúry zrušili a začlenili do Stavebnej fakulty ako študijný smer Architektúra a urbanizmus. V šesťročnom štúdiu boli prvé dva roky spoločného vyučovania všetkých smerov. Po ukončení titul inžinier architekt pre absolventov tohoto smeru však zachovali. Návrat k predchádzajúcemu stavu nastal až o šesťnásť rokov, v roku 1976 uznesením najvyšších štátnych orgánov. Avšak s tým, že výchova významného kontaktného odboru pozemného staviteľstva zostala na stavebnej fakulte, a tým aj škola dostala názov Fakulta architektúry. Pod týmto názvom existuje dodnes.

Ako vidno, názvov, reorganizácií, pomenovaní a premenovaní bolo dosť a dosť, ba dokonca aj dve zrušenia, no škola architektúry si zachováva a uctieva históriu od svojich začiatkov v polovici 18. storočia – podobne ako aj České vysoké učenie technické (ČVUT) svoju dnes už 305 ročnú históriu. Patrí to asi ku kultúre spoločnosti i jednotlivca poznať a ctiť svoju minulosť, pestovať, chrániť, a ak je na čo, možno byť aj hrdý na svoju históriu“.

MARIÁN MARCINKA

